

Gyz eneden görelde almasa...

Category: Jemgyýetçilik tankydy, Kitapcy, Sözler

написано kitapcy | 26 января, 2025

Gyz eneden görelde almasa... GYZ ENEDEN GÖRELDE ALMASA...

Bir gün hezreti Muhammet pygamberden: «**Allatagalanyň musulman bendesine eçilen iň ajaýyp sowgady name?**» diýip sorapdyrlar. Ol: «**Hoşgylawlylyk we ajap ahlak**» diyip jogap beripdir. Hawa, imanlylyk tarapdan baha berilmeli bolsa, doly manysyndaky musulman bendesi bolmak üçin ajap ahlakly bolmaly. Bu aýratyn-da zenan maşgala degişlidir. Her bir zenan maşgala özüniň häsiýeti boyunça edep-ekramly, utanç-haýaly, pæk ahlakly, saýhal-salyhatly bolmaga borçludyr. Yönete her näçe gynansak-da, durmuşda ahlagyny, utanç-haýasyny bir çete zyňyp, il gözünden düşýänlere-de gabat gelmek bolýar. Şeýle biederleriň köpüsiniň ýaş gyzlar bolmagy welin, doğrusy, degnaña degýär. İlçilikde «**Geýmiňe seredip garşy alarlar, aklyňa seredip ýola salarlar**» diýen düşünje bar. Bu düşunjäniň nähili ýerlikli

aýdylandygyna, adamyň içki dünýäsine daşky gözelligine görä baha berilmeli däldigine bir wakanyň üsti bilen yene bir ýola göz ýetirdim.

Ine, türkmeniň milli lybasy – keteni köýnegini geýip, üstbaşyndaky kümüş şay-sepleriniň agramyndan-da agras, assa basyp, uz ýöräp şähere baýramçylyk gezelenjine çykan gyzlar. Olaryň görküne görk goşýan milli egin-eşikli bu görnüşi daştöwerekden syn edip duranlary guwandyryp, buýsanjyny artdyrýar. Ýöne bu gözellik birdenkä bozulýar oturyberýär. Şeýle daşky gözellige maýyl bolupmy ýa-da «keýpine şärik» diýleni, bilmedim welin, bir yigit ýaňky gyzlaryň birine lak atan bolýar. Muňa jogap edip, ol gyz paýyş sözünü aýdýar, beýleki joralary-da muňa gyz maşgala gelişmejek ýakımsız, gödeksi äheňde gülüşýärler. Ine, saňa gerek bolsa, grek akyldarynyň bir wagtky aýdyp geçen içki we daşky gözelligiň sazlaşygynyň bozulmagy hakyndaky pikirine delil. Magtymguly atamyz bolsa muny «Magtymguly, syn gerekdir gözele» diýen setirlerinde aýdyp geçipdir. Hawa, her bir adam, onda-da gyz maşgala diňe daşky görnüşine timar bermek bilen çäklenmeli dal, onuň ozaly bilen häsiýetine, tertibine syn bermegi gerekdir.

Biziň käbir gyzlarymyz bar, göräymäge, akyllı-düşünjeli, göze-
başa düşüp duran ýeňil hereketleri-de ýokdur, emma türkmeniň
egin-eşik geýmek kadasyna asla laýyk gelmeýän görnüşde
geyinmegi, isleseň-islemeseň, olaryň edebi barada pes pikir
ýöretmäge sebäp bolýar.

Geýnişiň öz milliliğine laýyk gelmese, kyn, gelşiksiz ýagdaýa
salyp bilýändigine degişli bir mysal bereýin.

Paýtagtymyzda birnäçe awtoulag mekdepleri bar. Olaryň birinde
okamak maňa-da miýesser etdi. Haçan-da, öz bile okamaly
toparyma gelenimde, ondaky öwrenijileriň tas hemmesi diyen
ýaly gyzlardy. Men doğrusy, muny geň görüp hem durmadym.
Sebabı soňky döwürde sürüjülik hukugyny beryan şahadatnamany
almaga isleg bildirýänleriň arasynda gyz-gelinleriň-de köpdüğü
indi täzelik dal. Bu ýagdaýy bizi okadyan mugallym hem geňläp
durmadı. Yöne ony başga bir «täzelik» geň galdyrdy. Ol resmi
tanyşlyk üçin öwrenijileriň ady bilen familiýasyny okamaga
başlanda, türkmen familiyasyna we adyna yerinden turup «men»
diyip jogap beren gyzyň türkmendigine birbada ynanmadı,
gaýtalap sorady. Ol gyz bolsa (mugallym rus bolany üçin rus
dilinde) «Elbetde, men türkmen, pasportymy görkezeýin» diydi.
Mugallym bolsa «Meniň bu ynanmazçylygyny gaty görmäň, siz
ýewropa geýnülü bolanyňyz üçin daşary ýurtla meňzeýärsiňiz»
diyip ýylgyrdy. Bu gysgajyk sorag-jogabyň aňyrsynda oýlanmaga
chuňur esas bar. Türkwendigini pasportyny görkezip, subut
etmeli bolsa, ol gyzyň daşky görnüşiniň näderejede
özgerendigini biliberiň onsoň.

Elbetde, döwür üýtgeýär, döwre görä adamlaryň käbir zatlara bolan gatnaşygy özgerýär. Egin-eşik meselesinde hem ýaşlarymyzyň häzirki zamana görä geýinmek islegi artdy. Olara muny düybünden gadagan edýän ýok, edip hem bolmaz, ýöne hemme zadyň hem öz çeni-çaky bar ahyryn. Munuň aňyrsy bolsa, ýene-de terbiýä gelip direýär. Bu meselede gyzlara ene-atasy erkinlik berip. gowşak tutýandyr diyen netijä gelinyär. Sebäbi Gorkut atanyň şeýle sözleri bar: «**Gyz enesinden görelde almasa, öwüt almaz, ogul atadan görelde almasa, saçak ýazmaz**». Ol ýaşlaryň terbiyesine **gönüden-göni ene-atanyň jogapkärdigini** aydyň subut edyär.

GYZLARYŇ İNTERNETDE YARYM-ÝALAÑAÇ BOLUP,
ÖZÜNI İLE GÜJEÑLÄP HER HİLİ SURATLARYNY
GOÝMAKLARY, BİNAMYSLYKDÝR, BİHAÝALYKDÝR,
PESLİKDİR, ÖZÜÑI KİÇELTMEKDİR, ÖZÜÑI
KESEKİLERE GÜLKİ ETMEKDİR, ÖZÜÑI HARYDA
ÖWÜRMEKDİR.

BU ZATLAR DAR DÜŞÜNJELİLIGIÑ, AKMAKLYGYÑ,
NADANLYGYÑ, BEÝNISIZLIGIÑ ALAMATYDÝR.

ÖZ DİNİÑ GOÝAN ÇÄKLERİNİ, ÖZ HALKYŇ
GYMMATLYKLARYNY, ATA-BABAŇ DESSURONY,
TÜRKMENÇİLIGIÑI DEPELEMEKDİR.

BU SURATLARY İNTERNETDE PAÝLAŞYP
ÝAÝRADÝANLARAM, ŞOL SURATA DÜSEN BİLEN
DEŇ DEREJEDE BİNAMYS, BİHAÝA, DEÝÝUSDÝR,
GÜNÄKÄRDİR.

İNTERNETDE GOÝAN WE PAÝLAŞAN HER ZADIMYZ
ÜÇİN O DÜNYÄDE HASAP BERJEGİMİZİ UNUTMAÑ!

Her bir adam Allatagalanyň sowgat hökmünde eçilen ajap ahlagyna, belent adamkärçiliğiine, edep-ekramyna eýe bolmaga borçludyr. Bu onuň ynsanlyk parzydyr. Biziň güler yüzli **ýigitlerimiziň gül yüzleriniň solmazlygy üçin** gyz maşgalanyň girim-çykymyna gözegçilik edip durmak, ony türkmen ruhuna layyk terbiýelemek ene-atanyň esasy borjudyr, «Çaga eziz, edebi ondan hem eziz» diýýän zandy halal türkmen çagasyň, onda-da gyz maşgalasynyň edebini, ajap ahlagyny, halallygyny gadym wagtdan bäri ähli zatdan ileri tutup gelýändir. Maýsa GURBANSÄHEDOWA.

«ADALAT» gazeti, 14.04.2000 ý. Jemgyýetçilik tankydy